

Sygn. akt **III AUa 1465/22**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2024 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Marta Sawińska

Protokolant: Emilia Wielgus

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2024 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy **M. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 2 września 2022 r. sygn. akt VIII U 471/22

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

	Marta Sawińska	
--	----------------	--

UZASADNIENIE

Decyzją z 22 grudnia 2021 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., na podstawie art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021 r., poz. 291) stwierdził, że M. M. pobrał nienależnie świadczenie za okres od 1 listopada 2021 r. do 30 listopada 2021 r. w łącznej kwocie 605,33 zł z tytułu dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego i jednocześnie zobowiązał go do zwrotu tej kwoty.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył M. M., domagając się jej zmiany. W uzasadnieniu odwołujący wskazał, że to ZUS sam dokonał błędnego naliczenia należności i przekazał na jego konto całość świadczenia w kwocie 1250,88 zł.

W piśmie z 15 marca 2022 r. odwołujący wskazał, że nie kwestionuje konieczności zwrotu błędnie naliczonych przez ZUS należności, a jedynie formę (treść) decyzji, w której zobowiązano go do zwrotu części wypłaconego świadczenia. Jednocześnie odwołujący wskazał, że nadpłacona przez ZUS różnica w wysokości 605,33 zł została przez niego zwrócona w dniu 11 lutego 2022 r.

Wyrokiem z 2 września 2022r., sygn. akt VIII U 471/22 Sąd Okręgowy w Poznaniu, VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że odwołujący nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranego

świadczenia za okres od 1 listopada 2021r. do 30 listopada 2021r. z tytułu dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego w kwocie 605,33 zł.

Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Odwołujący M. M., ur. (...), w dniu 28 września 2021 r. złożył wniosek o emeryturę.

Decyzją z dnia 3 listopada 2021 r. ZUS przyznał odwołującemu prawo do emerytury od dnia 28 sierpnia 2021 r., tj. od dnia spełnienia warunków. Wysokość emerytury wyniosła 2420,53 zł brutto. Jednocześnie w decyzji wskazano, że należność za okres od 28 sierpnia 2021 r. do 31 października 2021 r. w kwocie 5153,38 zł zostanie wypłacona wraz ze świadczeniem za listopad w kwocie 3671,41 zł (w tym dodatkowe roczne świadczenie pieniężne w kwocie 1250,88 zł) po potrąceniu 1290 zł z tytułu wypłaconych zasiłków z pomocy społecznej i zaliczek na podatek oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Pozwany wskazał także, że ewentualne przeliczenie emerytury może nastąpić po dostarczeniu zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu na druku (...)7 z Sądu Rejonowego w Poznaniu za okres zatrudnienia od 17 marca 1980 r. do 31 grudnia 1998 r. oraz oryginału świadectwa pracy z Okręgowego Zarządu Zakładów Karnych w P. za okres pracy w 1977 r.

Decyzją z 3 listopada 2021 r. ZUS przyznał też odwołującemu dodatkowe roczne świadczenie pieniężne w kwocie 1250,88 zł.

Organ rentowy wskazał, że 31 października 2021 r. odwołujący pobierał emeryturę w kwocie 2420,53 zł, a więc dodatkowe świadczenie przyznane zostało w kwocie 1250,88 zł.

Decyzja ta zawierała pouczenia m.in. o tym, że:

- prawo do dodatkowego świadczenia oraz jego wysokość ulega ponownemu ustaleniu w przypadku, gdy po jego przyznaniu okaże się, że na 31 października 2021 r. wysokość świadczenia z tytułu którego wypłacone zostało dodatkowe świadczenie, uległa zmianie lub ustalone zostało prawo do innego świadczenia,
- prawo do dodatkowego świadczenia podlega ponownemu ustaleniu, jeżeli okaże się, że na dzień 31 października 2021 r. prawo do świadczenia, z tytułu którego wypłacone zostało dodatkowe świadczenie nie istniało albo podlegało zawieszeniu.

Nadto decyzja zawierała pouczenie, że jeśli się okaże, iż na 31 października 2021 r. świadczeniobiorca nie miał prawa do świadczenia, z tytułu którego wypłacone zostało dodatkowe świadczenie, nie przysługiwała wypłata tego świadczenia albo świadczenie to przysługiwało w wyższej wysokości, ustalona zostanie kwota nienależnie pobranego świadczenia, która będzie podlegała zwrotowi.

W dniu 18 listopada 2021 r. odwołujący złożył do ZUS zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu ZUS (...) wystawione przez Sąd Rejonowy w Poznaniu za okres od 1980 r. do 1998 r.

W związku z powyższym ZUS, decyzją z 3 grudnia 2021 r., przeliczył emeryturę M. M. od (...)r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

Decyzją z 22 grudnia 2021 r. pozwany ponownie ustalił wysokość przysługującego M. M. dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego, ponieważ na dzień 31 października 2021 r. miał on prawo do emerytury. Świadczenie to zostało ustalone na kwotę 645,55 zł z uwagi na to, że odwołujący uzyskiwał emeryturę w wysokości 3505,33 zł, a więc wyższą od kwoty 2900 zł.

Na wstępie rozważań prawnych Sąd Okręgowy wskazał, że odwołanie M. M. zasługiwało na uwzględnienie.

Podkreślił, że istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do rozstrzygnięcia, czy odwołujący ma obowiązek zwrotu kwoty 605,33 zł tytułem nienależnie pobranego dodatkowego świadczenia rocznego.

Podał, że zgodnie z art. 138 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2022 r., poz. 504) osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia (art. 138 ust. 2 ustawy).

Zgodnie z art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o kolejnym w 2021 r. dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów (Dz. U. poz. 432) dodatkowe świadczenie przysługuje osobom, które w dniu 31 października 2021 r. mają prawo do emerytur i rent, o których mowa w art. 3 pkt 1-3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291 i 353).

Stosownie do treści art. 3 ust. 1 ustawy o dodatkowym świadczeniu rocznym w 2021 r. osobom uprawnionym przysługuje dodatkowe świadczenie w wysokości:

- 1) kwoty najniższej emerytury, o której mowa w art. 85 ust. 2 ustawy, o której mowa w art. 2 pkt 6, obowiązującej od dnia 1 marca 2021 r. - dla osób, których wysokość świadczenia, o którym mowa w art. 2, przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń, nie przekracza kwoty 2900 zł;
- 2) kwoty najniższej emerytury, o której mowa w art. 85 ust. 2 ustawy, o której mowa w art. 2 pkt 6, obowiązującej od dnia 1 marca 2021 r., pomniejszonej o kwotę różnicy pomiędzy kwotą wysokości świadczenia, o którym mowa w art. 2, przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń, a kwotą 2900 zł, nie więcej niż o kwotę najniższej emerytury - dla osób, których wysokość świadczenia, o którym mowa w art. 2, przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń, przekracza kwotę 2900 zł.

Natomiast zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy o dodatkowym świadczeniu rocznym prawo do dodatkowego świadczenia podlega ponownemu ustaleniu, jeżeli okaże się, że na dzień 31 października 2021 r. prawo do świadczenia, o którym mowa w art. 2, nie istniało, podlegało zawieszeniu lub przysługiwała wypłata tego świadczenia.

W myśl art. 6 ww. ustawy o kolejnym dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym, dodatkowe roczne świadczenie pieniężne wypłacane jest przez organ rentowy z urzędu i świadczenie to wypłaca się w terminie spełniania innych świadczeń, np. emerytury.

Stosowanie do treści art. 13 ww. ustawy, w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie stosuje się przepisy powołanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego dotyczącym problematyki zwrotu nienależnie pobranych świadczeń na tle art. 138 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej oraz art. 84 ust. 1 i 2 ustawy systemowej zgodnie przyjmuje się, że organ rentowy może domagać się zwrotu nienależnie pobranego świadczenia jedynie wówczas, gdy ubezpieczonemu można przypisać złą wolę. Obowiązek zwrotu obciąża tylko tego, kto przyjął świadczenie w złej wierze, wiedząc, że mu się ono nie należy, co dotyczy przede wszystkim osoby, która została pouczona o okolicznościach, w jakich nie powinna pobierać świadczeń. Wypłacenie świadczenia w sposób, na który nie miała wpływu wina (zła wola) świadczeniobiorcy, nie uzasadnia natomiast powstania po stronie osoby ubezpieczonej obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego: z dnia 4 września 2007 r., I UK 90/07, OSNP 2008 nr

19-20, poz. 301). Również w doktrynie podkreśla się, że zarzut pobrania nienależnego świadczenia z ubezpieczenia społecznego może być podniesiony tylko wobec osoby, która otrzymała świadczenie bezpodstawnie i to tylko wówczas, gdy osoba ta miała świadomość, że wypłacone świadczenie jej się nie należy (por. B. Gudowska: Zwrot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych - część 1, PiZS 2011 nr 7, s. 18, część 2, PiZS 2011 nr 8 s. 28) (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2022 r., III USKP 107/21, Lex nr 3352125).

W ocenie Sądu Okręgowego decyzja ZUS jest błędna. Sąd I instancji zaznaczył, że organ rentowy może bowiem domagać się zwrotu nienależnie pobranego świadczenia tylko wówczas, gdy ubezpieczonemu można przypisać złą wolę. Następnie podkreślił, że w niniejszej sprawie jednak dodatkowe świadczenie roczne zostało wypłacone w pełnej kwocie, co nastąpiło w okolicznościach, na które odwołujący nie miał wpływu.

Nadto Sąd Okręgowy wskazał, że odwołujący w dniu 31 października 2021 r., tj. w momencie badania uprawnień do dodatkowego świadczenia pobierał emeryturę w kwocie niższej od 2900 zł. W takiej wysokości świadczenie przysługiwało mu w danym momencie i nie zostało ustalone na skutek wprowadzenia przez odwołującego w błąd, czy na podstawie nieprawdziwych lub fałszywych dokumentów. Ustalenie świadczenia emerytalnego w wyższej kwocie nastąpiło dopiero na skutek przedłożenia nowych dokumentów, na które zresztą zwracał uwagę pozwany w wydanej decyzji ustalającej prawo do emerytury i jej wysokości. Odwołujący nie przyczynił się żadnym swoim działaniem lub zaniechaniem do zaistnienia omawianej sytuacji. Nie wprowadził też celowo pozwanego w błąd, aby uzyskać wyższe świadczenie dodatkowe. Trudno też uznać – w ocenie Sądu Okręgowego, by odwołujący pomimo pouczenia w zakresie zmian w stanie faktycznym i prawnym w stosunku do stanu istniejącego w dacie przyznania świadczenia, mógł mieć możliwość skonfrontowania zmian, jakie zaszły w jego przypadku po złożeniu dodatkowych dokumentów, z treścią pouczenia.

Reasumując Sąd I instancji podał, że w tych okolicznościach nie sposób przyjąć, aby świadczenie zostało pobrane nienależnie w rozumieniu art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Organ rentowy w toku procesu nie wykazał zaistnienia w niniejszej sprawie przesłanek wynikających z powołanego przepisu, warunkujących uznanie, że wypłacone odwołującemu świadczenie może zostać zakwalifikowane jako świadczenie nienależnie przez niego pobrane. Nie nastąpiło po stronie odwołującego żadne zawinienie zaistniałej sytuacji.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że odwołujący nie ma obowiązku zwrotu pobranej należności z tytułu dodatkowego rocznego świadczenia za listopad 2021 r. w kwocie 605,33 złotych.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów prawa procesowego, tj.

- pominięcie art. 321 § 1 k.p.c. i orzeczenie poza przedmiot sporu, mimo że Odwołujący nie domagał się ustalenia, że nie jest zobowiązany do zwrotu kwoty 605,33 zł, tj. kwoty wynikającej z nadpłaty rocznego świadczenia pieniężnego, jak również poprzez uznanie, że Odwołujący nie ma obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, podczas gdy Odwołujący takiego obowiązku nie kwestionował, a co więcej kwotę takiego świadczenia zwrócił na konto Oddziału zgodnie z decyzją,
- art. 138 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez uznanie, że przesłanką do zwrotu ww. świadczenia jest na podstawie ww. artykułu jedynie pobranie świadczenia w złej wierze, podczas gdy w momencie odbioru decyzji Odwołujący uznał, że świadczenia to jest mu nienależne i dokonał jego zwrotu.

Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 2 września 2022 r. w całości i oddalenie odwołania.

W odpowiedzi na apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. odwołujący wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. jest zasadna i skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku.

Oceniając ponownie materiał dowodowy zgromadzony w sprawie i dokonując jego subsumcji do przepisów prawa, Sąd Apelacyjny uznał za zasadne wydanie wyroku reformatoryjnego.

Sąd Apelacyjny podkreśla jednocześnie, że stan faktyczny w niniejszej sprawie nie był sporny. Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było natomiast ustalenie, czy istnieją podstawy do zwrotu kwoty 605,33 zł tytułem nienależnie pobranego przez odwołującego dodatkowego świadczenia rocznego.

W pierwszej kolejności przypomnieć należy, że zgodnie z art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o kolejnym w 2021 r. dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów (Dz. U. poz. 432) dodatkowe świadczenie przysługuje osobom, które w dniu 31 października 2021 r. mają prawo do emerytur i rent, o których mowa w art. 3 pkt 1-3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291 i 353).

Stosownie do treści art. 3 ust. 1 ustawy o dodatkowym świadczeniu rocznym w 2021 r. osobom uprawnionym przysługuje dodatkowe świadczenie w wysokości:

1) kwoty najniższej emerytury, o której mowa w art. 85 ust. 2 ustawy, o której mowa w art. 2 pkt 6, obowiązującej od dnia 1 marca 2021 r. - dla osób, których wysokość świadczenia, o którym mowa w art. 2, przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń, nie przekracza kwoty 2900 zł;

2) kwoty najniższej emerytury, o której mowa w art. 85 ust. 2 ustawy, o której mowa w art. 2 pkt 6, obowiązującej od dnia 1 marca 2021 r., pomniejszonej o kwotę różnicy pomiędzy kwotą wysokości świadczenia, o którym mowa w art. 2, przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń, a kwotą 2900 zł, nie więcej niż o kwotę najniższej emerytury - dla osób, których wysokość świadczenia, o którym mowa w art. 2, przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń, przekracza kwotę 2900 zł.

Natomiast zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy o dodatkowym świadczeniu rocznym prawo do dodatkowego świadczenia podlega ponownemu ustaleniu, jeżeli okaże się, że na dzień 31 października 2021 r. prawo do świadczenia, o którym mowa w art. 2, nie istniało, podlegało zawieszeniu lub przysługiwała wypłata tego świadczenia.

W myśl art. 6 ww. ustawy o kolejnym dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym, dodatkowe roczne świadczenie pieniężne wypłacane jest przez organ rentowy z urzędu i świadczenie to wypłaca się w terminie spełniania innych świadczeń, np. emerytury.

Stosowanie do treści art. 13 ww. ustawy, w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie stosuje się przepisy powołanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Z kolei w myśl zaś art. 138 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 504 ze zm.), osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Zgodnie z art. 138 ust. 2, za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się: 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania; 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia. Zgodnie z ust. 3, za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu.

Jak wynika z art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej, świadczenie uznaje się za nienależne, nie tylko w przypadku wypłacenia go wskutek świadomego wprowadzenia organu rentowego w błąd, lecz również wtedy, gdy świadczenie zostało wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo

wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 grudnia 2021 r., sygn. III AUa 36/20, Lex nr 3321442). Warunkiem uznania świadczenia za nienależnie pobrane jest pouczenie o okolicznościach, których wystąpienie w czasie pobierania świadczenia powoduje jego utratę (w całości lub w części). Pouczenie musi być na tyle zrozumiałe, aby pobierający świadczenie mógł je odnieść do własnej sytuacji. Ponieważ pouczenie dotyczy zmian w stanie faktycznym i prawnym w stosunku do stanu istniejącego w dacie przyznania świadczenia, pobierający świadczenie musi mieć możliwość skonfrontowania zmian, jakie zaszły w jego przypadku, z treścią pouczenia (wyrok Sądy Apelacyjnego w Katowicach z 18 czerwca 2019 r., sygn. III AUa 2123/18, Lex nr 2702901).

Sąd Apelacyjny ponownie podkreśla, że stan faktyczny pomiędzy stronami nie był sporny. Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego wynika zatem, że decyzją z dnia 3 listopada 2021 r. przyznano odwołującemu prawo do emerytury od dnia 28 sierpnia 2021 r., tj. od dnia spełnienia warunków w wysokości 2420,53 zł brutto. Jednocześnie w decyzji wskazano, że należność za okres od 28 sierpnia 2021 r. do 31 października 2021 r. w kwocie 5153,38 zł zostanie wypłacona wraz ze świadczeniem za listopad w kwocie 3671,41 zł (w tym dodatkowe roczne świadczenie pieniężne w kwocie 1250,88 zł) po potrąceniu 1290 zł z tytułu wypłaconych zasiłków z pomocy społecznej i zaliczek na podatek oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne. Ponadto decyzją z 3 listopada 2021 r. przyznano też odwołującemu dodatkowe roczne świadczenie pieniężne w kwocie 1250,88 zł. Organ rentowy wskazał, że 31 października 2021 r. odwołujący pobierał emeryturę w kwocie 2420,53 zł, a więc dodatkowe świadczenie przyznane zostało w kwocie 1250,88 zł.

Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że decyzja ta (tj. z 3 listopada 2021r.) zawierała stosowne pouczenia. Nadto Sąd Apelacyjny podkreśla, że w dniu 18 listopada 2021 r. odwołujący złożył do ZUS zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu ZUS(...) wystawione przez Sąd Rejonowy w Poznaniu za okres od 1980 r. do 1998 r. i w związku z powyższym ZUS, decyzją z 3 grudnia 2021 r., przeliczył emeryturę M. M. od 28 sierpnia 2021 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Mając zatem na uwadze powyższe decyzją z 22 grudnia 2021 r. pozwany ponownie ustalił wysokość przysługującego M. M. dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego, ponieważ na dzień 31 października 2021 r. miał on prawo do emerytury. Świadczenie to zostało ustalone na kwotę 645,55 zł z uwagi na to, że odwołujący uzyskiwał emeryturę w wysokości 3505,33 zł, a więc wyższą od kwoty 2900 zł.

Sąd Apelacyjny zaznacza, że w niniejszym postępowaniu odwołujący nie kwestionował obowiązku zwrotu kwoty 605,33 zł (nawet dokonał takiego zwrotu w dniu 11 lutego 2022 r.), w zasadzie odwołujący kwestionował formę w jakiej organ rentowy zwrócił się o zwrot nadpłaty tego świadczenia. Z kolei zgodnie z art. 138 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się m.in. 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

W decyzji z 3 listopada 2021r. przyznającej odwołującemu dodatkowe świadczenie w kwocie 1250,88 pouczono go jednocześnie m.in. o tym, że:

- prawo do dodatkowego świadczenia oraz jego wysokość ulega ponownemu ustaleniu w przypadku, gdy po jego przyznaniu okaże się, że na 31 października 2021 r. wysokość świadczenia z tytułu którego wypłacone zostało dodatkowe świadczenie, uległa zmianie lub ustalone zostało prawo do innego świadczenia,
- prawo do dodatkowe świadczenia podlega ponownemu ustaleniu, jeżeli okaże się, że na dzień 31 października 2021 r. prawo do świadczenia, z tytułu którego wypłacone zostało dodatkowe świadczenie nie istniało albo podlegało zawieszeniu, oraz
- jeśli się okaże, iż na 31 października 2021 r. świadczeniobiorca nie miał prawa do świadczenia, z tytułu którego wypłacone zostało dodatkowe świadczenie, nie przysługiwała wypłata tego świadczenia albo świadczenie to przysługiwało w wyższej wysokości, ustalona zostanie kwota nienależnie pobranego świadczenia, która będzie podlegała zwrotowi.

Odwołujący nie kwestionował tego, że stosowne pouczenie zostało mu dostarczone wraz z decyzją z 3 listopada 2021 r. W pismach procesowych odwołujący bardzo emocjonalnie z kolei wypowiadał się w zakresie formy (w postaci decyzji), w jakiej organ rentowy zwrócił się o zwrot świadczenia, wskazując, że nie wymuszał na organie rentowym żadnej wypłaty świadczenia (dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego w przyznanej wysokości), ani nie wprowadził organ rentowy w błąd podając nieprawdziwe dane. Podkreślić jednak należy, że nikt (ani organ rentowy ani też Sąd) nie zarzucił odwołującemu by ww. świadczenie wypłacone zostało mu na skutek jego niewłaściwego zachowania, znamienne było jednak to, że wraz z decyzją przyznającą ww. świadczenie odwołujący został pouczony o ewentualnej możliwości zwrotu (w całości czy w części) świadczenia w sytuacji, gdyby się okazało, że zostało przyznane w kwocie niewłaściwej. Zaznaczyć też należy, że organ rentowy we właściwej formie (tj. w formie decyzji) zwrócił się do odwołującego o zwrot świadczenia używając definicji ustawowej tj. „zwrot nienależnie pobranego świadczenia”.

Mając na uwadze powyższe należało stwierdzić, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. na podstawie art. 138 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. w decyzji z 22 grudnia 2021 r. prawidłowo stwierdził, że odwołujący M. M. pobrał nienależne świadczenie za okres od 1 listopada 2021 r. do 30 listopada 2021 r. w łącznej kwocie 605,33 zł z tytułu dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego i jednocześnie zobowiązał go do zwrotu tej kwoty.

Mając na uwadze powyższe uznając apelację organu rentowego za zasadną Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

sędzia Marta Sawińska